

MATTSSON

## Swenske och lappeske ABC-book ...

Vpsala :  
1640

# EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



## Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

## EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

## Villkor för användning

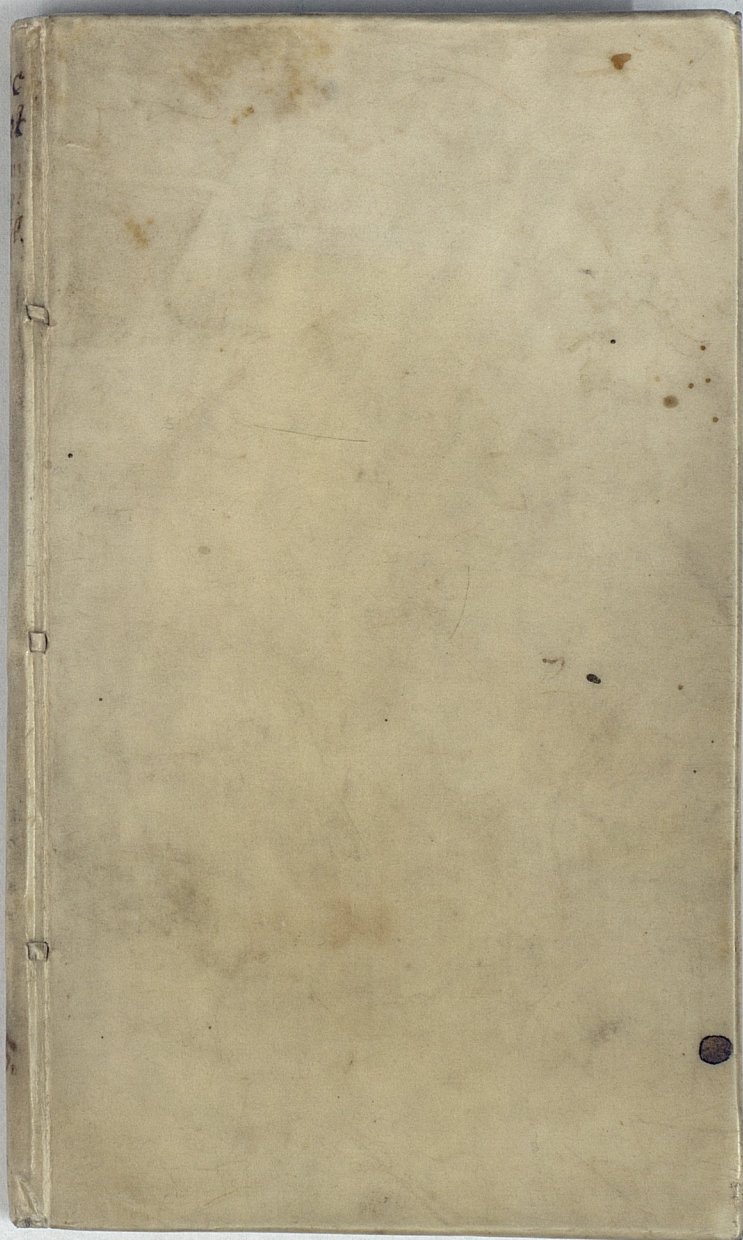
Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

## Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>



D. 39

F1700

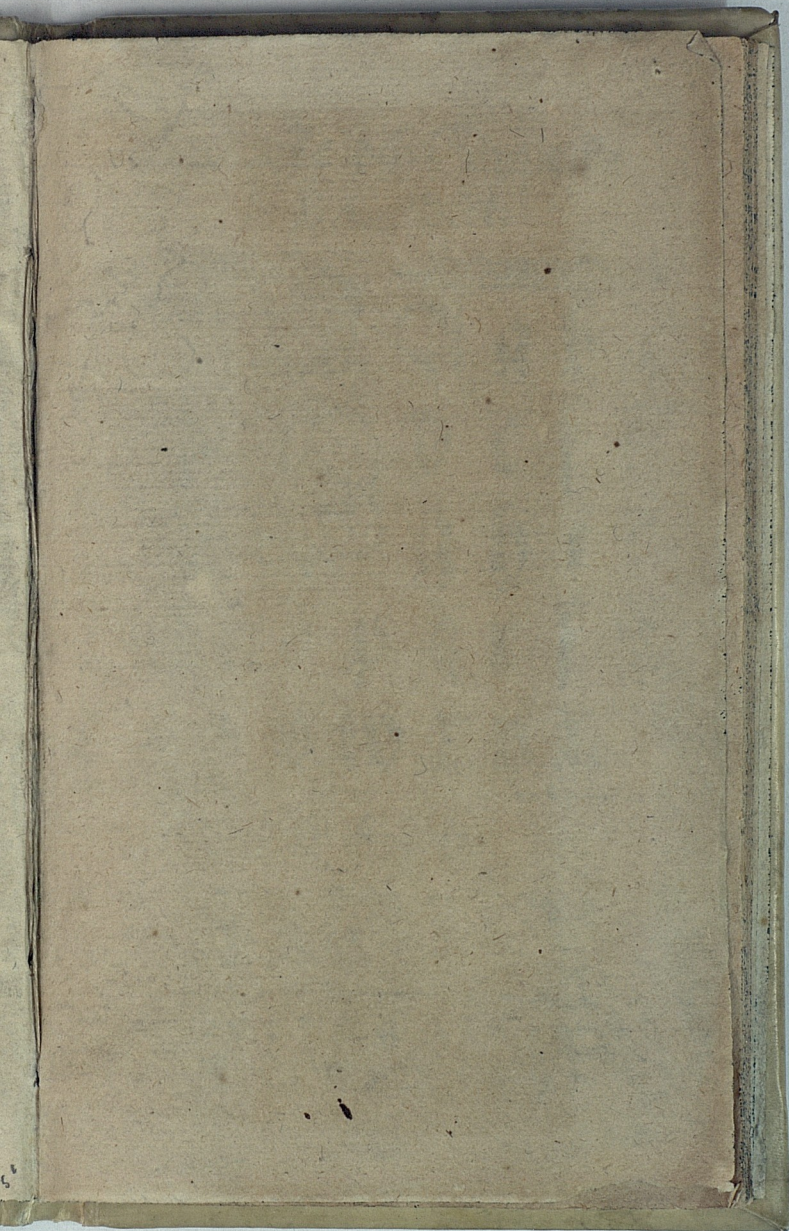
1293 b

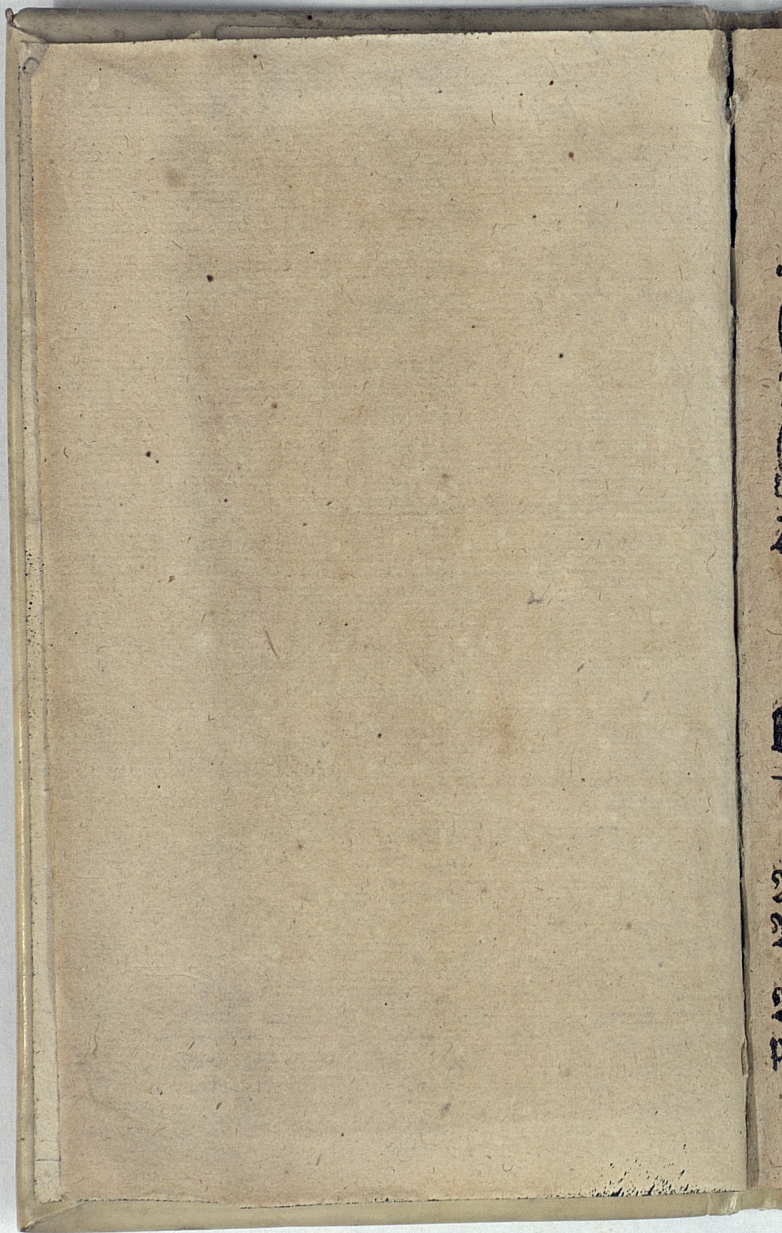
Ex A,

*Omnia Optime Speranda.*  
1675.

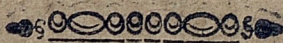


*Just r.*





Swenske och Lappeske  
A B C Book.



A a b c  
d e f ff  
g h i r  
l m n o p q r s ff  
t u v w x y z.

å ä ö j ü.

A B C D E F G H I J K L M  
N O P Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f f g h i l l m n o  
p q r s ff s t u v w x y z.



## Bönen.

**A**ldher wår som åst  
i Himblom. Helgat  
wardetitt Rampn.  
Lutkomme tiit Rike. Stee  
tin wilje såsom i Himmelen/  
så och på Jordenne. Wårt  
dageligha Brödh giff oss i  
dagh. Och förlåt oss våra  
skulder / såsom och wij förlå-  
te them osskyldige åro. Och  
inledh oss ick i frestelsen / v-  
than frels oss ifrån ondo / A-  
men.

Räckalwas.

**A**tkie mýjan jocko le  
almen. Passen hied  
ta tuun Natuma.  
Qwáikopáate tuun Rýke.  
Hiedta tuun willio / naukock  
te almen / nau ai ádnemen alt  
ne. Mýjan páiwepáiwen lai  
pem watte mýn vdnin. Ja  
láite mýn mýjan suttuáid an  
dagasin / naukockte ai mýja láis  
tim mýjan welgolagiáitan. ja  
ále mýjam laiditocko kiággie  
labma / muetto wall wariete  
mýjam pahast / Almen.

Troon.

**A**lgh troor på Gudh  
Fader Alzmechtigan/  
Himmelens och Jor-  
dennes Skapare.

Och på Jesum Christum/  
hans eenda Son wår Herra.  
Hwilken aflat är aff then hel-  
ghe Anda/ södder aff Jung-  
frw Maria. Vinter vnder  
Poncio Pilato / Korsfåster/  
Södher och begraffuen. Ne-  
dherstighen til Helwetic / på  
tridie daghen vpstånden igen  
ifrån the dödha. Op

Jackalwas.

**M** On jackam Jubmellen  
Jackia in karkaweresin / al-  
men ja ädnemen skaparin.

Ja Jesusin Christusin /  
alte autan parnan / miyan  
Herrain. Kuti afflanum lei-  
tade passe wängsaste. Rie-  
gatum neida Adariaast. Pij-  
nastum Pontiusan Pilaeu-  
san wältne / räszinnaulicum  
japmam ja kalmicum. Wä-  
luuskaitati tocko Helwitin.  
Kälmad päiwen wasii paja-  
stiägieli japmesteste.

Opstigen til Himbla/sittian-  
des på Gud; Fadhers All-  
mechtiges höggra hand. Lå-  
dhan igen kommandes til at  
döma leffuandes och dödha.

Jagh troor på then helge  
Anda. Ena helga almenneli-  
ga Kyrckio/the Heligas sam-  
fund. Syndernas förlåtelse.  
Kötgens Opståndelse. Och  
ewinnerligit Luff/ Amen.

---

Lijö Gud; Gudh.

Thet Första.

Jagh är Herren tin Gudh.

Waiaswälgij tocko almain.  
Kiockani Jubmellen ackies  
kalkawexas reiffes. Kiadan  
paleain / täbbeld soth kalek wa-  
sti pääted duämtemigiade wies  
soid ja japmid.

Adon jackam ai than passe  
wängsin / autani Christa  
Kirckom / täi passe ulmugi ac-  
tipättemem: Sudda anda-  
gasem. äggie pajastkiäggiaj-  
wasam ja ijekē häckam / amen.

---

Jubmellen läke Buda.

Thedi Wästös.

Adon lein tuun herra jubmell.

Tu skalt icke haffua frem-  
mande Gudar för migh.

Thet Andra.

Tu skalt icke miszbruka  
Herrans tins Gud; Namn/  
Ty Herren skal icke låta ho-  
nom bliffua ostraffat / som  
hans Namn miszbrukar.

Thet Tredie.

Tu skalt helga Swilodagen.

Thet Fierde.

Tu skalt hedra tin Fadher  
och tina Modher på thet tu  
må länge leffua på Jordenne.

Then

Todn ij kalcka äckia Zuhme  
Lide atned muun audast.

Thede Mubbe.

Todn ij kalcka onuttode brw  
kid tuun H Erre Zuhmellen  
Nammam/te Herre ij kalcka  
tiptedh suun alma straffeta/so  
cko suun Nammam onuttode  
brwke. Thede Kälmad.

Aduite jätte todn haldi passe  
waingdampaiwem.

Thede Neliad.

Todn kalcka ätseed tuun a  
ckiem ja tuun ädnem jätte to  
dn kalcka kuckem wiesodd äd  
nemen alne.

Thede

Thet Fempte.

Tu skalt icke dråpa.

Thet Siette.

Tu skalt icke göra hoor.

Thet Siuende.

Tu skalt icke ståla.

Thet Ottonde.

Tu skalt icke bära falske witnesbörd emoot ein Nåsta.

Thet Nilonde.

Tu skalt icke begära eins Nåstes Hws.

Thet Tilonde.

Tu skalt icke begära eins Nåstes Hustru/hans Tienare eller tienarinno/oxa/åna/eller hwadh honom tilhörer.

Thede W ijdade.

Lodn ij kalcka koddedh.

Thede Kwdat.

Lodn ij kalcka huaram tac

kadt.

Thede Kackide.

Lodn ij kalcka swaladede.

Thet Kackfadt.

Lodn ij kalcka falskasachte  
wittanusziad tuun lagamug-  
gian wāstan.

Thede Acksadt.

Lodn ij kalcka parckatede  
tuun lagamuggian käätem.

Thede Lälade.


Lodn ij kalka parckatede  
tuun lagamuggian nisunam/  
suun swainasam / sala ternom / woram  
āsnam jala mi sutiin perre.

All Budhorden beslutas  
ther vthinnan.

**D**u skalt älska din Herra Gudh aff  
alt Herta / aff alla dinne Siäl /  
aff allom dinom Hugh / aff alla dinne  
Krafte / och tu skalt älska din Nässta  
som tigh self. Then naturilga Laghen  
sägher: Alt thet i welen at Menni-  
skorna skola göra idher / thet gören i  
och them / Fruchta Gudh och hålt hans  
Budh / En thet hörer allom Menni-  
skiom til.

---

Om Döpet.

 När och ihela Werldenma /  
och prediker Ewangelium  
allom Creaturom. Then  
ther troor och bliffuer döpet / han skal  
warda Saligh: Men then thet icke  
troor / han skal warda fördömd.

Migh

Kaikai Budapakoi sum-  
ma le thade.

**T**oden kalckä ätseed tuun Herre  
Zubmellein kaika waimostac / kai-  
ka tuun sielost / kaika tuun vhuulma-  
sast / kaika tuun famoist / ja toden kalckä  
ätseed tuun lagamuggiam nautää tuum  
ätkaußt. Thedt neturau Lakka sarnu /  
kaika bääckä maite tija sittapedid jätte  
ulmugla kalcki taclade tijn / te taclade  
tija ai sijn. Pala Zubmelestä ja ancte  
alte Duda, te thedt perre kaikkaitan ul-  
mugistan.

Castaremen pirra.

**A**ldid älkus kaika weralein-  
da predikuit Euangelium kai-  
kaitan Creaturitan. Thedt  
Jocko sacka ja castatuwo / setti  
kaika jallon heiddade / mutto thedt jocko  
u sacke / setin kalckä werreduadmitu-  
de. Nu-

Migh är giffuin all macht i Him-  
melein och på Jordenne. Går för  
then skul vth / och lærer ale Folk / och  
döper them i Namn Fadhers / och  
Sons / och then helge Andes : Låran-  
des them hålla ale thet iagh edher be-  
fale haffuer. Och si / Iagh är när  
edher alla daghar in til werldennes  
ända.

Behan en warder födder aff Water  
och Andanom / kan han icke ingå i  
Gudz Riske. Thet som är födt aff  
Kött / thet är Kött / och thet som är  
födt aff Andanom thet är Ande.

---

## Om Christi Lefamen och Blodh.

**W**år Herre Iesus Christus i  
then Natten / så han förrädde  
wardt / togh han Brödhet / tackadhe /  
bröt

Munin lei wafetum karka machta  
almen ja adnemen alne. Wat zid tara  
dltus ja appatite karka huoltud / ja Ca-  
statite siam acten Nammin ja par-  
nen / ja then passe wängsan. Ja op-  
patite siam anetede karka matte mon  
lem tiin käcksum. Ja wäine / mon lem  
tilan lutne karkai päiwij / hästa weräl-  
dan kiäcktan.

Jäs wall ij achtaf riegate kiäkset  
ja wängsaste / soth ij matte päatedh  
Inbellen källetum. Thede socko lei  
riegatam äggiesite lei äggie / ja thede  
socko lei riegatam wängsaste / te lei  
wängas.

---

## Christuson Ruumahan ja

Waron pirra.

**W**ilan HERre Iesus Christus  
than ijan kää soth häcki-  
tui / waldi soth Laipem / Kitti /  
cät

bröt / och gaff sina Lärjungar / och sa-  
dhe : Tagher och åter / thetta är min  
Lefamen som för edher vthgiffuin war-  
der / thetta görer til min äminnelse.

Sammalunda togh han och Kal-  
ken / tackadhe / gaff them / och sadhe :  
Dricker här aff alle / tv thetta är min  
Blodh / som är thes nya Testamen-  
gens / hwilken vthguein warder för  
mångom / til syndernas förlåtelse /  
så offta som i thet gören / så görer thet  
til min äminnelse.

---

### Word Läsningar.

**D**res öghon lieta til tigh Her-  
re / och tu giffuer them maac  
i sinom tiidh / tu vpläter ti-  
na hand / och alt thet som lessuande är  
i rättar tu til behagelighet.

Altra wari Fadhrenom och So-  
ne

tai tabm / ja watti äppatasswainas-  
das ja jätti : Wäldid ja pärride /  
thade lei muun ruumai / socho tisa au-  
dast lei älkuswattetum / tabm taadide  
muun muutuitau.

Nau aj walddi setn Kalkem / kutti /  
watti sijn ja jätti : Tuckide taste kais-  
ka / thade lei muun warra / socho lei  
thede ää Testamentet / kutti älkusmu-  
rehotum lei maddasin siddä andaga-  
jan / nau tauffitai kää tisa tabm tacla-  
pedide / te taadide tabm muun mu-  
tuitan.

### Päiffde Lagutassa.

**A**ikoi kielme torffwodi tuun  
gwäiko Herra / ja todn wats-  
ta sijn perckoid recht aiken /  
todn palasrapa tuun kää-  
dam / ja ka ikaid bäälkaid wieffoid kall-  
ta todn puärinan sugne tasainan.

Kytulas actiain ja Parnain ja than  
pas-

nom och then helga Anda / såsom thet  
warit haffner aff begynnelsen och nu  
och altidh / ifrån ewigheet och til e-  
widheet / Amen.

Sadh er war etc.

**W**ilsigne oss Herre Gud / och  
ihessa tina Gåffuor / som tu oss  
til Krospens uppehålle / mildeliga för-  
länt haffuer / Giff oss tina helgha  
Nåd / at hwil them skåltga / och v-  
than tin förtörnelse nyttia och bruka  
måghe / Genom Jesum' Christum  
war Herrra / Amen.

Zacksägelse effter Måleiidh.

**Z**eker HERranom / ty han är  
godh / och hans mildhet warar i  
ewigheet. Han giffuer Diuren sina  
scidho / Och Korpungomen som ropa  
til honom. Ahra wari Sadhrenom  
och Sonenom / etc. Ja

passé Bångsingin / naufockte thedt lei  
åbaimost / ja dalle / ja fertailen / ikest  
a hõsta ikenaimun / Amen.

### Ritulas mangelen.

Actie mijan etc.

**B**äriska singneta mijam Herre  
jubmell / ja talde tuun wactalla-  
takaid / maide todn mijn mijam ruuma  
hanpiebmonn / wällasachte waddam  
lei / wacte mijn tuun passe armoid /  
jättemisa täide rechto ja alma tuun  
ri elumassa mactebb nectidd ja ta-  
pactede. Klada tuun parnen Jesusait  
Christosan / mijan Herran Amen.

### Ritulas mangelen Pärramen.

**R**itulas HERRAM / te soen lei  
puäre / ja suun puärrewäda ora-  
tu ikenaimun / soen wedda succus-  
dam sia piebmonn / ja Karranasan  
linclaitam locho stөрwa sunu gwäiko.  
Ritulas astiam ja parnain / etc.

Fadher wår / etc.

**W**zi tacke tigh kåre Himmelske  
Fadher / för alla tina wålger-  
ningar / och eenkannerliga för thessa ti-  
na Gåffuor / som wil aff tina mildheet  
vndfångit haffue / och bidhie tigh om  
tin helgha Nåd / at såsom Kroppen  
sin Bekameliga Spijs / ther han medh  
uppehålles / annammat haffuer / må  
ock så Siålen medh tin helgha Ord al-  
lestådes wedhergweckt warda. Ge-  
nom tin Son / Jesum Christum /  
wår Herra / Amen.

---

Om Morgonen een Bön.

**J**agh tackar tigh / min Himmelske  
Fadher / genom Jesum Christum  
tin elskeligha Son / at tu migh i thes-  
so Natt / för all skadha och farlig-  
heet / så nådeligha bewarat haffner /  
och

Nicke misan / etc.

**M**ia kytebb tuum rackes almen  
Nackie / kaita tuuu Puarentaka-  
men audast / ja ainas tai tuun waffall-  
takai audast / maide misa tuun wälles-  
wadast äggium leppe / ja räcfabb tu-  
um / tuun passe armoi pterra / läste nau-  
kockte ruumai piebmops äggium lei /  
maina soen dalle piebmaturwot / nau-  
ai nappo sello tuun passe pakoi ickeles  
wiesuli kiada tuun pannen **J**esusan  
**C**hristusan / misan Herran / Amen.

Zitetes räcfalwas.

**M**in kytam tuum muum almen  
Nackie / kiada **J**esusan **C**hristusan  
tuun rackes pannen / läste eodn muun  
than ilan / kaitaist flataist ja wad-  
doist / nauwällasachte wariatalam lei /

och bedher tigh / at tu ock i thenna  
Dagh wärdigas bewara migh / för  
Synder och alle ondt / at mitt Leffuer-  
ne och alla mina Gerningar / wäghe  
tigh behagelige wara / Ty iagh befäller  
migh / min Krop och Siäl / och altsam-  
mans i tina Händer / Tin helige En-  
gel ware medh migh / at then onde  
Fienden icke får någhon macht medh  
migh / Amen.

Om Afftonen een Bön.

**J**agh tackar tigh min Himmelske  
Fadher / Genom Jesum Chri-  
stum tin elskeligha Son / at tu migh  
i thenna Dagh så nådeligha bewaras  
haffuer / och bedher tigh / at tu w er-  
digas förlåta migh alla mina synder /  
och migh i thenna Natte / nådeligha be-  
wara / Ty iagh befäller migh / min  
Krop och Siäl / och altsammans i ti-  
na

ja räclam tuum / jätte todn ai than  
päirven armofachte muum wariala /  
suddwäist ja kairaišt pahatšt / jätte  
muun wiesomuij ja kairka muun tala-  
muha le tudijn Puarren. Ze mon  
wattam muum / muun ruumahan ja  
selom ja kairka bääka tuun tiädaitan /  
tun passe Engel lege muun qwei-  
men / jätte thedt paha perckilai ij mai-  
det mautaid äggis pajelen muun / **A**  
men.

Uäretes räclawas.

**D**u kytam tuum / muun almen  
Jackie / tiada Jesusan Chrištu-  
san tuun räcl'es pamen / jätte todn  
muum than / päirven nau wällasachte  
warialam leiräcl'am tuum / jätte todn  
armofachte muun watta kairka muun  
suddwäid andagasin / ja muun than ijar  
Wällasachte wariale. Ze mon wat-  
tam muum muun ruumahan ja se-  
lom / ja kairka bääka tuun tiädaitan /

na Händer / Din helghe Engel ware  
medh migh / at then onde Fienden icke  
får någhon macht medh migh / Amen.

---

Een liten Barna Bön.

**G**erre Gudh Himmelske Fadher /  
vil bidhie tigh / genom tin elste-  
ligha Son Jesum Christum / Förlå-  
na oss tin helga Nåd / a vil i en rätt  
Troo / godha Tucht och Lära / daghe-  
ligha förökas måghe / och at tu oss wå-  
ra Föräldrar och Öfwerheet / i dagh  
för alla synder / olycko och alt ondt /  
nådeligha beskydda och bewara wille /  
Amen.

---

**F**örlåne oss Gudh så uådheligh /  
Fridh i våra daghar / Ty ingen är  
på Jorderisk / Then Fridh kan förtä-  
gha / Behan tu allena.

Gudh

passē Engel lege muum lege muum  
arweimen / jätte thede paha perkilai it  
maidek maufaid äggio paselen muum /  
Amen.

---

Ahja uga managian räcälwas.

**H**ERre Zubmell almen ackie / misa  
Gräcäb tuum / kiada tuun räcäls  
parnen Jesusan Christusan / wäste  
miin tuun armoid jätte misa autan  
recht äskalwasin / puäriton tabiitan  
ja äpparasin päitwepäitwen puärrane-  
pe / ja jätte todn misam / misan ackiä ja  
Dswerheitam odnin kaitkaißt sudduäißt /  
oluckoist ja kaitkaißt pahaißt wällasachte  
wargiata ja wariala / Amen.

---

**W**Ätte miin Zubmell wällasachte  
rassem mitän päwit / te ille ach-  
ak ädnemen alkne socko matta waldded  
orassem / mucco todn wall.

Zub-

Gudh giffue wårrom Drotning  
och all Öffwerheet / Fridh och gott  
Regement / At wil vnder henne / Jte  
Koligit och stilla lessuerne föra måge /  
I all Gudachtigheet och Åhrligheet /  
Amen.

Gudh giff Fridh i tino Lande /  
Lycko och saligheet i alla Ständer.

---

**D** Reene Gudz Lamb oskyldige /  
på Korset för oss slachtat / Alltidh  
besunnen coligh / Ehuru tu wast för-  
achtat / Wåra synder hasstuer tu dra-  
ghit / Dödhem och Helwetit nedher-  
slaghit / Förbarma tigh öffwer oss / o-  
Jesu †

Giff oss ein ewigha fridh / o Jesu.

---

**W** Åka öffwer oss / läre Himmel-  
ste Fadher / och bewara oss för then  
listigha Frestaren / som alltidh omkringh går /  
sölions

Tubnell watte miſan Drättningin  
ja kait Öſſwerhetin / raffem ja puärem  
Regementam / lätte miſa ſuun wälne  
autam juollo ja kiappes vteſomem täll-  
wäbb kait Tubnellen palon ja puärre-  
wädan / Amen.

Tubnen watte raffem tuun Landin-  
Lytom ja ſalom kaitaitan ſtaſaitam

---

**S** Kainas tubnellen Labbes / mai-  
netepm räſſin miſan audaſt ſlach-  
titum / fertaikem källiete / kyalte todn  
tallkaſtumil / miſan ſuktwäid leiſ todn  
wärdam / lapmemem / ja Helwitam  
wäluus viedan / lege armoi paielen  
miſan / o J E ſu.

Wate miſin tuun iſken raffem / o J e ſu

---

**R**äiſe paielen miſan rackes almen  
Ackie / ja wariale miſam care hwäthoff  
perckilaſt / jocko fertaikem pirra manna /  
äää

förländes hwem han 'opsluka kan / Giff  
off nådhena / at wi måge honom medh  
een stadigh Troo manligha emoot stå /  
och i thenna Natt onder titt Beskräm  
trugge och roolighe hwilas / Genom  
tin Son, I Esu Christum / wår Her-  
ra / Amen.

**H**ERren welsigne off och beware  
Doff / HERren oplöse sitt Ansichte  
offwer off och war off nådeligh / Her-  
ren wände sitt Ansichte til off / och af-  
we off en ewigh fridh / I namn Fa-  
dhrs och Sons och thens helghe An-  
des / Amen.

**D**HARE Gudh aff Himmeln / Giff  
off nådh til at prisa tigh / Och sättia all  
wår tro ther til / At tu äst bådhe godh och mild.  
O I Esu Christ som mandom togh / Låt  
off altigh komma ihugh / Tin bitra dödh och  
rena ord / i them wårare salighe giord.

äga kände sorn mätta skällit / watte  
minn armoid / jätte miia matted suun  
wästan autainan nadnos äskawasai-  
nan kämpachte heugeedt / ja than than  
tuun kuäheen wätne juollode wäing-  
tade / kiada tuun Parneu Jesusan  
Christusan / miian Herran / Amen.

**H**erra siugnetä miian / ja wari-  
alt miian. Herra kiucki aradude  
paielen miian / ja lege miin armoi.  
Herra jorckale aratauffe miian gwäl-  
ko / ja watte miin iken raffem / Ac-  
tien nammin / ja Parnen ja than pas-  
se Wäingsan / Amen.

**D**hErr Zubnell alman källeton / Wats  
te miin armoid kytted tuun / Ja peiad  
kalk miian tarffwom taitan / Jaitan todn lei se  
puarre ja wälles.

**D**Jesu Christ jocko älmawäädäm allas  
ste wöldij / Tipte miian fertaikē vhiullmassan  
atnet / Tuun karras jaymemem ja rainas pas-  
soid / Taine kätne miia leppe solloh hiadtam.  
D

O helge Ande giff oss din nådh / icke wiff  
aldrig gaa aff titt rådh / Werdigas wara  
wärt bestånd / Gudh Fadher Son och then  
helohe And.

---

Joh. 3. cap. v. 16.

Så älskadhe Gudh Werlden / at han  
utgaff sin Enda Son / at hwar och een som  
tror på honom / skal icke förgåas / wthan få  
ewinnerlighie Liff.



Prentat i Upsala  
aff L. Skil Nasson/  
Åhr 1640.

O Pässe Wäingas watte min tuun ota  
mojd Jätte minja äppe tiäjet / Tuun redijst /  
Zumellen Aelie / Parne / ja thade Pässe  
Wäingas.

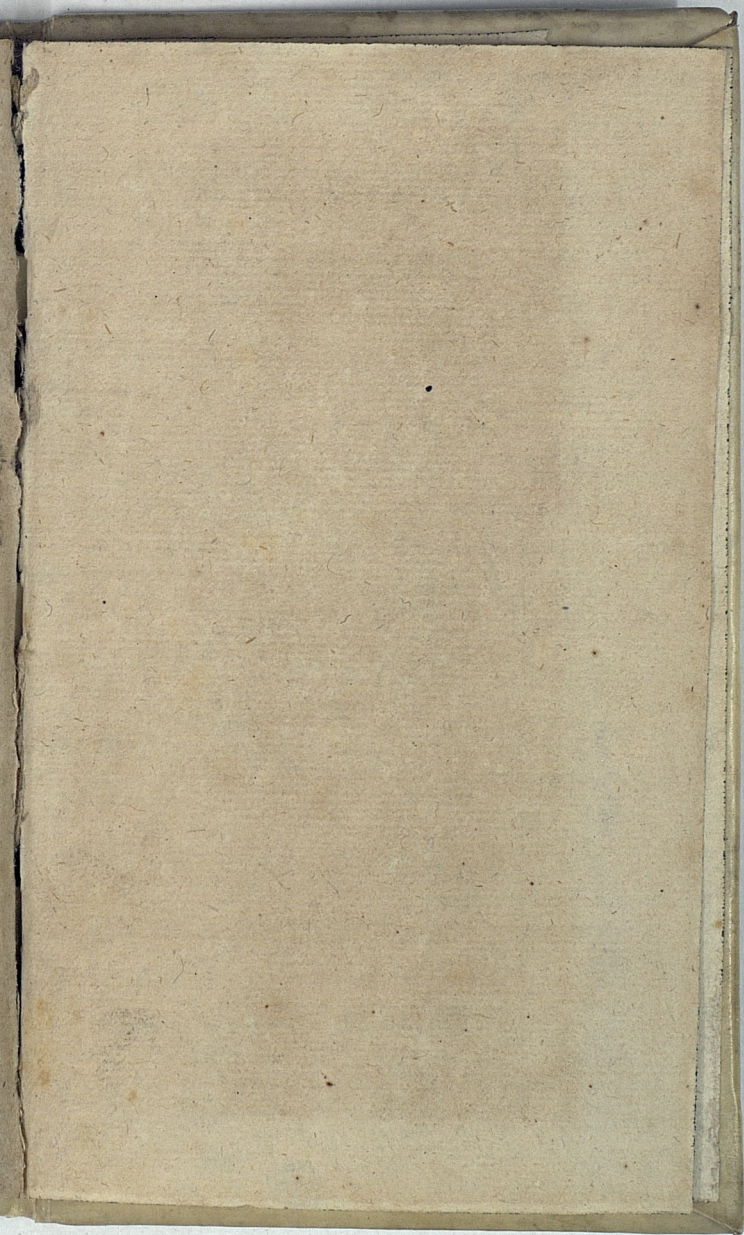
---

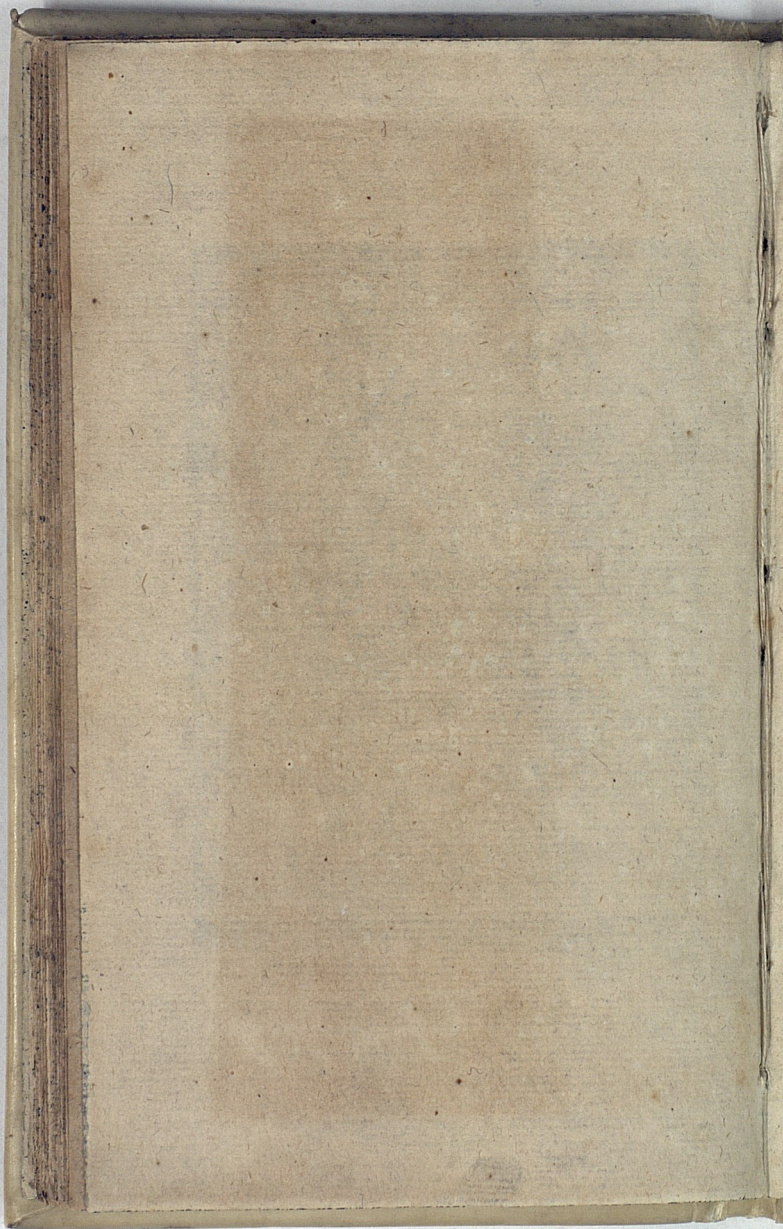
Joh. 3. c. v. 16.

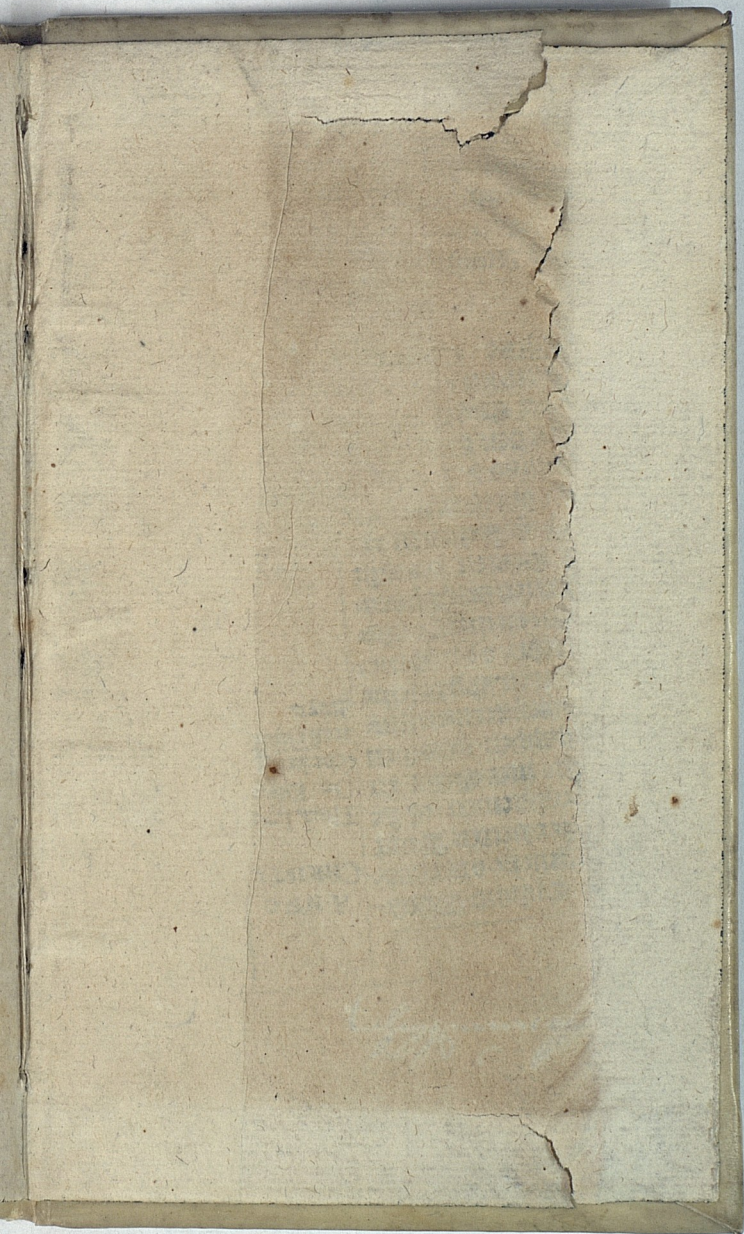
Ze ästij Zumell nau weraldam / Jätte  
soten älluswatti auta parneps / tora Jätte fera  
futi / jocko / sutijn iacka soten kallka tappati  
pååted / mutt oijwall äggtode tijken häck am.

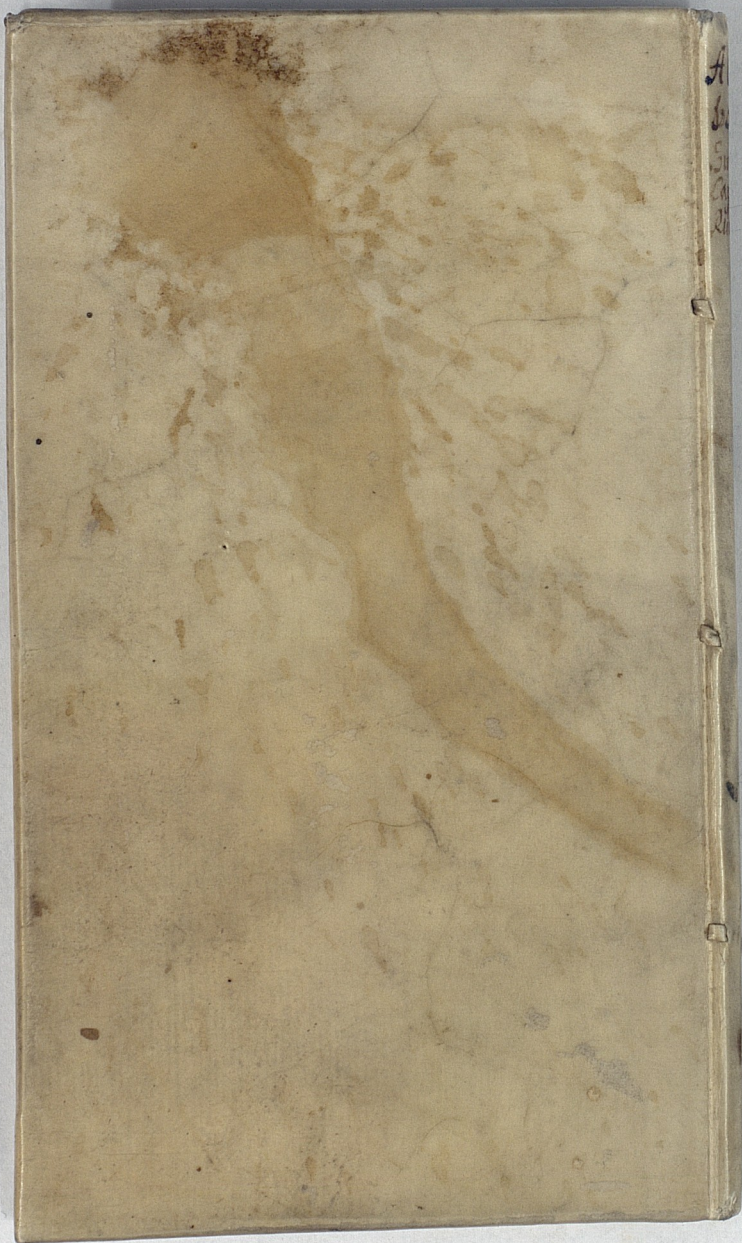












[www.books2ebooks.eu](http://www.books2ebooks.eu)